

**Enterostomu izmantošanas biežums un efektivitāte
Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas
Vispārējās ķirurģijas centra nodaļās.
Ar enterostomām saistīto agrīno un vēlino
stacionārā ārstējamo komplikāciju biežums**

Andris Daudišs, Sergejs Lebedjkovs

Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca, Ķirurģijas klīnika, Latvija

Ievads. Anastomozes nepietiekamība ir nopietna, dzīvību apdraudoša komplikācija, kas izveidojas pacientiem pēc zarnu rezekcijas un to rekonstrukcijas. Šo iemeslu dēļ visā pasaulē plaši tiek lietotas dažādas anastomozes nepietiekamības profilakses metodes. Enterostoma ir viena no senākajām un visplašāk izmantojamām komplikācijas profilakses metodēm, kas tiek izmantota arī Paula Stradiņa Klīniskajā universitātes slimnīcā. Tā ir efektīva metode, tomēr ar enterostomām asociējas vairākas komplikācijas, kas variē no virspusēja ādas kairinājuma līdz daļējai vai pilnīgai tās disfunkcijai.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Noskaidrot zarnu rezekciju biežumu, to lokalizāciju un pamatiemeslus. Izpētīt enterostomu izmantošanas biežumu un efektivitāti komplikācijas profilakses nolūkos. Pētījuma ietvaros apskatīt saistību starp anastomozes nepietiekamību un primārās zarnu anastomozes lokalizāciju, konfigurāciju un izveidošanas tehniku. Izpētīt ar enterostomām saistīto agrīno, kā arī vēlino stacionārā ārstējamo komplikāciju biežumu divu gadu periodā. Retrospektīva tipa pētījums. Dati iegūti no Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas arhīva slimības vēsturēm.

Rezultāti. Pētījumā tika iekļauti 454 pacientu slimības vēstures, kuriem divu gadu periodā tika veikta zarnu rezekcija kādā no Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas vispārējās ķirurģijas nodaļām. Lielākā daļa operāciju (91,4%) tika veiktas konvencionāli. Biežāk zarnu rezekcija tika veikta sievietēm – 249 jeb 55% pacientu. Biežākais zarnu rezekcijas pamatiemesls bija dažādu lokalizāciju audzēji. Primārā zarnu anastomoze tika izveidota 311 jeb 68,5% pacientu. Visos pārējos gadījumos tika izvadīta enterostoma. Lielāko daļu enterostomu ir kolostomas – vienkāršas descendostomas. Tikai 6 jeb 1,9% pacientu tika izveidota primārā kolokoloanastomoze vai kolorektāla anastomoze kopā ar piesienas enterostomu. Anastomozes nepietiekamības incidence – 19 pacienti jeb 4% no kopējā rezekciju skaita, kas liecina par to, ka enterostomu izmantošana ir efektīva anastomozes nepietiekamības profilakses metode ($p = 0,004$). Statistiski ticami konstatē saistību starp lielāku anastomozes nepietiekamības risku un kolorektālām anastomozēm ($p = 0,035$). Komplikācijas tika konstatētas laika periodā no 1. līdz 65. dienai, maksimālā incidence – 4. dienā. 89,5% gadījumu anastomozes nepietiekamība komplicējās ar difūzu peritonītu un reoperāciju. Miruši 7 (36,8%) no 19 pacientiem. Pēcoperācijas periodā attīstījās 7 smagas agrīnas enterostomu komplikācijas, kas prasīja reoperāciju. Divu gadu periodā nodaļās tika stacionēti un atkārtoti operēti 34 pacienti ar dažādām enterostomu komplikācijām, kuras radīja stomas funkcijas traucējumus. No tām 21 jeb 38,2% pacientu tika stacionēti akūtā kārtā.

Secinājumi. Enterostomas izmantošana ir efektīva primārās zarnu anastomozes nepietiekamības profilakses metode. Nodaļās, kurās biežāk tiek lietotas enterostomas, komplikācijas incidence ir zemāka. Enterostomas tiek izmantotas trešdaļā zarnu rezekcijas operāciju, galvenokārt pie kolorektālām rezekcijām, kas asociējas ar augstiem anastomozes nepietiekamības attīstības riskiem. Enterostomu konfigurācija un izveidošanas tehnika neuzrāda statistiski ticamu saistību ar komplikācijas attīstības augstāku risku. Enterostomām raksturīgs pietiekami zems smagu agrīno komplikāciju risks, tomēr tas asociējas ar pietiekami augstu letalitāti vai smagu pēcoperācijas perioda gaitu. Pār precīzu vēlīnu smagu enterostomu komplikāciju incidenci ir grūti spriest, tomēr liela daļa pacientu iestājas akūtā kārtā, dekompensēti. Kopumā, izvērtējot kopējo ieguvumu, var secināt, ka enterostomu izmantošana profilakses nolūkā ir pamatota un efektīva, bet ilgtermiņā enterostomas var radīt nopietnus veselības traucējumus.